

บทบาทของพนักงานอัยการในการอำนวยความยุติธรรม:
ความเชื่อมั่น ปัญหา และแนวทางแก้ไข
The Role of Prosecutors in the Administration of Justice:
Confidence, Problems, and Solutions

น้ำแท้ มีบุญสล้าง¹ และ ร.อ.หญิง ภัทรดารสมิ์ ทองสลวยกร^{*2}

Namtae Meeboonsalang¹ and Capt. Patdarasm Thongsaluaykorn^{*2}

สำนักงานอัยการสูงสุด¹, คณะนิติศาสตร์ ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์²
Office of the Attorney General¹, Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University²

E-mail: namtae2020@gmail.com¹, patdarasm.thong@dpu.ac.th²

*Corresponding author: E-mail: patdarasm.thong@dpu.ac.th

Received: 2025-7-16; Revised: 2025-10-14; Accepted: 2025-10-25

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) ความคิดเห็นต่อปัจจัยสำคัญที่ทำให้สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นองค์กรที่ประชาชนให้ความเชื่อมั่นในการอำนวยความยุติธรรมทางอาญาด้านการสอบสวนและการดำเนินคดี 2) สภาพปัญหาและความบกพร่องในการสอบสวน และ 3) แนวทางแก้ไขปัญหาและความบกพร่องในการสืบสวนสอบสวนค้นหาความจริง การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างการวิจัยคือ พนักงานอัยการระดับปฏิบัติงานและระดับบริหาร และเป็นพนักงานอัยการที่ปฏิบัติงานของสำนักงานอัยการภาค 1 - 9 รวม 658 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) พนักงานอัยการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่ทำให้สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นองค์กรที่ประชาชนให้ความเชื่อมั่นในการอำนวยความยุติธรรมทางอาญาด้านการสอบสวนและการดำเนินคดีใน โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด 2) พนักงานอัยการมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความบกพร่องในการสอบสวน (2.1) ประเด็นคดีที่พนักงานอัยการรับผิดชอบการสอบสวนและเข้าร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวน การเข้าร่วมในการชั้นสูตรพลิกศพ การเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนในการทำสำนวนการสอบสวน (2.2) ประเด็นการสอบสวนเพื่อช่วยผู้ต้องหาให้รับโทษน้อยลง (2.3) ประเด็นการรวบรวมพยานหลักฐานไม่ครบถ้วน ทั้งสามประเด็น โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และ (2.4) ประเด็นการตรวจสำนวน การทำความเห็น โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด และ 3) แนวทางแก้ไขปัญหาและความบกพร่องในการสืบสวนสอบสวนค้นหาความจริง โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ผลของการวิจัยนี้สำนักงานอัยการสูงสุด สามารถนำไปเป็นแนวทางในพัฒนาแผนกสอบสวนและรับสำนวนในสำนักงานคดีทั่วประเทศ และพัฒนาเจ้าพนักงานคดี เพื่อช่วยเหลือพนักงานอัยการในด้านการสอบสวนในชั้นพนักงานอัยการ การดำเนินคดีและการคุ้มครองสิทธิประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพได้รับการยอมรับและเป็นที่เชื่อถือของประชาชน

คำสำคัญ: พนักงานอัยการ, สืบสวน, สอบสวน, ความเชื่อมั่น

Abstract

This research aimed to study 1) opinions on important factors that make the Office of the Attorney General an organization that the public trusts in criminal justice administration

regarding investigation and prosecution, 2) the problems and deficiencies in investigation, and 3) study approaches to solving problems and deficiencies in inquiry and investigation to find the truth. This research used quantitative research methods. The sample group consisted of prosecutors at operational and management levels who are prosecutors working in regional prosecutor offices 1-9, totaling 658 people. Data was collected using questionnaires and analyzed using descriptive statistics.

The research findings revealed that: 1) prosecutors have opinions about important factors that make the Office of the Attorney General an organization that the public trusts in criminal justice administration regarding investigation and prosecution at the highest level of agreement overall, 2) prosecutors have opinions on problems and deficiencies in investigation: (2.1) issues regarding cases that prosecutors are responsible for investigating and participating in investigations with investigating officers, participation in autopsies, participation with investigating officers in creating investigation records, (2.2) issues regarding investigation to help defendants receive lighter sentences, (2.3) issues regarding incomplete evidence collection - all three issues were at a high level of agreement overall, and (2.4) issues regarding case file examination and opinion writing were at the highest level of agreement overall, and 3) approaches to solving problems and deficiencies in inquiry and investigation to find the truth were at the highest level of agreement overall. The results of this research can be used by the Office of the Attorney General as guidelines for developing investigation and case file reception departments in offices nationwide and developing case officers to assist prosecutors in investigation at the prosecutor level, case prosecution, and protecting citizens' rights effectively to gain acceptance and trust from the public.

Keywords: Prosecutors, Inquiry, Investigation, Trust

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 258 บัญญัติให้มีการพัฒนากระบวนการยุติธรรม ปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม และสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา สำนักงานอัยการสูงสุดมีภารกิจด้านการอำนวยความสะดวก หมายถึงการปราบปรามดำเนินคดีอาชญากรรมอย่างมีประสิทธิภาพและมีภารกิจด้านการคุ้มครองสิทธิประชาชนทั้งที่เป็นผู้ต้องหาและผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการ พ.ศ. 2553 มาตรา 23 เพื่อให้พนักงานอัยการสามารถอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนตามความจริงแห่งคดีและสามารถคุ้มครองสิทธิของประชาชนไปพร้อมกัน

การสอบสวนคดีอาญาทั่วไปหน่วยงานรับผิดชอบหลัก คือ พนักงานสอบสวนซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองในคดีอาญาบางประเภท มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อให้พนักงานอัยการมีคำสั่งในทางคดีซึ่งการดำเนินคดีและการคุ้มครองสิทธิประชาชนที่มีประสิทธิภาพนั้น พนักงานอัยการจำเป็นต้องได้รับพยานหลักฐานที่ถูกต้องครบถ้วน การสอบสวนที่ไม่มีพนักงานอัยการเข้าควบคุมตรวจสอบการสอบสวนเพื่อทราบความจริงตั้งแต่เริ่มคดีทำให้พยานหลักฐานที่สำคัญสูญหาย ถูกบิดเบือนทำลายส่งผลเสียหายต่อความยุติธรรมและความน่าเชื่อถือของสำนักงานอัยการสูงสุด หรือกรณี

ความผิดที่มีโทษตามกฎหมายไทยได้กระทำลงนอกราชอาณาจักร กฎหมายบัญญัติให้พนักงานอัยการมีอำนาจริเริ่มการสืบสวนสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน แต่ที่ผ่านมาสํานักงานอัยการสูงสุดไม่ได้พัฒนาทั้งโครงสร้างหน่วยงาน บุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญด้านวิธีการสืบสวนสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานตั้งแต่เริ่มเกิดเหตุเพื่อแสวงหาความจริงของอาชญากรรม ทำให้ยังคงต้องรอให้ฝ่ายตำรวจสอบสวนไปก่อนส่งสำนวน เมื่อใกล้ครบกำหนดการควบคุมตัวและถูกจำกัดด้วยเวลาทำให้ไม่สามารถแสวงหาความจริง เช่นเดียวกับคดีทั่ว ๆ ไป

ในคดีที่มีอิทธิพลหรือเจ้าหน้าที่ได้ผลประโยชน์ เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนจะไม่รวบรวมพยานหลักฐานและจงใจถ่วงเวลาเพื่อส่งสำนวนใกล้ครบกำหนดฝากขังหรือใกล้ขาดอายุความเพื่อไม่ให้พนักงานอัยการมีเวลาในการสืบสวนเพิ่มเติมเพื่อแสวงหาความจริงแห่งคดี สร้างความเสียหาย ลำช้าและเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งอีกทั้งในการอำนวยความสะดวกของพนักงานอัยการเช่นเดียวกับในคดีอาญาทั่ว ๆ ไป และการไม่ได้พัฒนาทั้งโครงสร้างหน่วยงาน บุคลากร และวิธีการสืบสวน สอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานตั้งแต่เริ่มเกิดเหตุเพื่อแสวงหาความจริง ทำให้การร่วมกำกับการชั้นสูตรในกรณีความตายเกิดจากการกระทำของเจ้าพนักงานและทำสำนวนการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรมก็มีข้อจำกัดและไม่ได้ความจริงแห่งคดี ทำให้การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนไม่มีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์แห่งกฎหมาย ทำให้เกิดปัญหาความไม่เป็นธรรมต่อประชาชนอย่างร้ายแรง ทั้งการฟ้องคนบริสุทธิ์และการไม่สามารถพิสูจน์ความผิดอาชญากรโดยปราศจากข้อสงสัยเพื่อให้ได้มาซึ่งคำพิพากษาลงโทษได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อปัจจัยสำคัญที่ทำให้สํานักงานอัยการสูงสุดเป็นองค์กรที่ประชาชนให้ความเชื่อมั่นในการอำนวยความสะดวกทางอาญาด้านการสอบสวนและการดำเนินคดี
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความบกพร่องในการสอบสวน
3. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาและความบกพร่องในการสืบสวนสอบสวนค้นหาความจริง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรในการวิจัย คือ พนักงานอัยการทุกระดับชั้นทั่วประเทศ 4,000 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานอัยการระดับปฏิบัติงานและระดับบริหาร และเป็นพนักงานอัยการที่ปฏิบัติงานหรือเคยปฏิบัติงานในสํานักงานที่ดำเนินคดีอาญาทั่วประเทศซึ่งเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ด้านการตรวจสำนวนการสอบสวนและดำเนินคดีอาญาครอบคลุมทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่สํานักงานอัยการภาค 1 - 9 รวม 658 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามออนไลน์ ในรูปแบบ Google forms โดยใช้กรอบแนวคิดจากการทบทวนวรรณกรรมการวิจัยที่เคยปรากฏ ประกอบกับทฤษฎีทางกฎหมาย และการศึกษากฎหมายและแนวทางปฏิบัติเปรียบเทียบกฎหมายของต่างประเทศ เพื่อนำมากำหนดกรอบในการสร้างคำถามในแบบสอบถาม โดยการสร้างคำถามในแบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบจากพนักงานอัยการผู้มีประสบการณ์ในการดำเนินคดีอาญาและพนักงานอัยการในระดับผู้บริหาร

การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากพนักงานอัยการที่เข้าร่วมประชุมในการประชุมสัมมนาในแต่ละภาค โดยมีเป้าหมายเพื่อตอบปัญหาการวิจัยได้ตรงประเด็น

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เกณฑ์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์การประเมินระดับความคิดเห็น ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระดับ 4.21 – 5.00 เห็นด้วยมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระดับ 3.41 – 4.20 เห็นด้วยมาก
 ค่าเฉลี่ยระดับ 2.61 – 3.40 เห็นด้วยปานกลาง
 ค่าเฉลี่ยระดับ 1.81 – 2.60 เห็นด้วยน้อย
 ค่าเฉลี่ยระดับ 1.00 – 1.80 ไม่เห็นด้วย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัย ดังตาราง 1

ตาราง 1 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นองค์กรที่ประชาชนให้ความเชื่อมั่นในการอำนวยความสะดวกทางอาญาด้านการสอบสวนและการดำเนินคดี

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. ประชาชนสามารถเข้าถึงความยุติธรรมได้สะดวก รวดเร็ว ไม่มีค่าใช้จ่าย	4.12	0.87	เห็นด้วยมาก	8
2. การบังคับใช้กฎหมายด้วยความเสมอภาค ตรงไปตรงมา/ไม่เลือกปฏิบัติ/เป็นธรรม/และเป็นไปตามมาตรฐานสากล	4.23	0.89	เห็นด้วยมากที่สุด	7
3. การปฏิบัติงานของพนักงานอัยการมีอิสระ ปลอดจากการแทรกแซงทางการเมือง/ผู้มีอิทธิพล/ผู้บังคับบัญชา	4.08	1.03	เห็นด้วยมาก	9
4. พนักงานอัยการมีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน	4.32	0.75	เห็นด้วยมากที่สุด	6
5. พนักงานอัยการต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตไม่มีการเรียกรับผลประโยชน์	4.61	0.69	เห็นด้วยมากที่สุด	4
6. พนักงานอัยการมีหน้าที่ต้องตรวจสอบการรวบรวมพยานหลักฐาน และค้นหาความจริงให้ครบถ้วนถูกต้องเพื่อการดำเนินคดีด้วยความรอบคอบเป็นธรรม	4.63	0.63	เห็นด้วยมากที่สุด	3
7. มีหน้าที่รับผิดชอบในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพประชาชนและปกป้องคนบริสุทธิ์ไม่ให้ถูกดำเนินคดี	4.57	0.66	เห็นด้วยมากที่สุด	5
8. พนักงานอัยการต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และบังคับใช้กฎหมายด้วยความมีมนุษยธรรม	4.64	0.62	เห็นด้วยมากที่สุด	2
9. พนักงานอัยการจะสั่งฟ้องคดีเมื่อมั่นใจว่าจะได้มาซึ่งคำพิพากษาลงโทษเท่านั้น	4.00	1.00	เห็นด้วยมาก	10
10. สำนักงานอัยการสูงสุดต้องกล้าหาญที่จะเป็นผู้นำและเป็นที่พึ่งในการให้ความยุติธรรมแก่ประชาชน	4.69	0.66	เห็นด้วยมากที่สุด	1
ค่าเฉลี่ย	4.39	0.78	เห็นด้วยมากที่สุด	

จากตาราง 1 พบว่า พนักงานอัยการทั่วประเทศมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่ทำให้สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นองค์กรที่ประชาชนให้ความเชื่อมั่นในการอำนวยความสะดวกทางอาญาด้านการสอบสวนและการดำเนินคดีใน โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.39 เมื่อพิจารณาปัจจัย พบว่า ปัจจัยที่พนักงานอัยการมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ สำนักงานอัยการสูงสุดต้องกล้าหาญที่จะเป็นผู้นำและเป็นที่พึ่งในการให้ความยุติธรรมแก่ประชาชน โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.69 รองลงมาได้แก่ ปัจจัย พนักงานอัยการต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และบังคับใช้กฎหมายด้วยความมีมนุษยธรรม พนักงานอัยการมีหน้าที่ต้องตรวจสอบการรวบรวมพยานหลักฐาน และค้นหาความจริงให้ครบถ้วนถูกต้องเพื่อการดำเนินคดีด้วยความรอบคอบเป็นธรรม พนักงานอัยการต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตไม่มีการเรียกรับผลประโยชน์ โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.64, 4.63, และ 4.61 ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัย ดังตาราง 2-5

ตาราง 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความบกพร่องในการสอบสวน ประเด็นคดีที่พนักงานอัยการรับผิดชอบการสอบสวนและเข้าร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวน การเข้าร่วมในการชันสูตรพลิกศพ การเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนในการทำสำนวนการสอบสวน

สภาพปัญหา	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. คดีความผิดนอกราชอาณาจักรพนักงานสอบสวนจะสอบสวนจนเสร็จสิ้นแล้วจึงมาขออนุญาตอัยการสูงสุด	3.44	1.12	เห็นด้วยมาก	12
2. พนักงานสอบสวนแจ้งเหตุ เข้าร่วมสอบสวนล่าช้า ทำให้พนักงานอัยการไม่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบพยานหลักฐาน	4.02	0.86	เห็นด้วยมาก	3
3. พนักงานอัยการบางส่วนไม่มีความสนใจในการสอบสวนและไม่มีทักษะในการสอบสวนเพียงไปลงชื่อร่วมเท่านั้น	3.90	0.92	เห็นด้วยมาก	4
4. พนักงานสอบสวนขาดประสบการณ์และ ไม่มีความรู้ด้านกฎหมายเพียงพอ	3.86	0.83	เห็นด้วยมาก	5
5. พนักงานอัยการไม่มีความเชี่ยวชาญและขาดประสบการณ์ไม่เท่าทันเล่ห์เหลี่ยมกลโกงในชั้นสืบสวนสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน	3.68	0.94	เห็นด้วยมาก	7
6. การชันสูตรพลิกศพมักจะไม่ได้รับความร่วมมือในการบันทึกรายละเอียดและสอบถามพยานในที่เกิดเหตุตามที่พนักงานอัยการแจ้งให้ทำ	3.42	0.95	เห็นด้วยมาก	13
7. พนักงานสอบสวนแจ้งพนักงานอัยการหลังเกิดเหตุเป็นเวลานานแล้ว และการเก็บและตรวจสอบวัตถุพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร	3.84	0.90	เห็นด้วยมาก	6
8. พนักงานสอบสวนแจ้งให้เข้าร่วมการชันสูตรพลิกศพหลังจากเกิดเหตุ 1 ชั่วโมง เมื่อไปถึงที่เกิดเหตุมีการจัดฉากสถานที่เกิดเหตุแล้ว	3.52	0.98	เห็นด้วยมาก	11
9. การเข้าร่วมชันสูตรในพื้นที่เสี่ยงอันตรายท่ามกลางป่า เขา และมีคนร้ายที่เหลื่ออยู่กระจายในพื้นที่ โดยไม่มีเจ้าหน้าที่ช่วยคุ้มกัน ทำให้มีความเสี่ยงต่อชีวิตและร่างกาย	4.16	0.91	เห็นด้วยมาก	1
10. พนักงานสอบสวนไม่แจ้งให้พนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวนทำสำนวนชันสูตรพลิกศพตั้งแต่เกิดเหตุ	3.66	0.99	เห็นด้วยมาก	8
11. พนักงานอัยการแจ้งให้พนักงานสอบสวนทำการบันทึกร่องรอยและสภาพที่เกิดเหตุแต่พนักงานสอบสวนมักจะไม่ปฏิบัติตาม	3.33	0.97	เห็นด้วยปานกลาง	14
12. การเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนในการชันสูตรพลิกศพพนักงานอัยการส่วนใหญ่ไม่ได้ร่วมสอบสวนจริง เพียงแต่ร่วมลงชื่อด้วยเท่านั้น และ พนักงานอัยการยังขาดความรู้ความเข้าใจในการชันสูตรพลิกศพ	3.60	1.10	เห็นด้วยมาก	9
13. มีการแจ้งข้อกล่าวหาหนักเกินความจริงทำให้ผู้ต้องหาถูกฝากขังเกินกว่าความผิดที่กระทำจริง	3.54	1.02	เห็นด้วยมาก	10
14. การแจ้งข้อกล่าวหาแบบหว่านแหหลายฐานความผิด ทำให้อัยการมีภาระมากในการสั่งไม่ฟ้องและทำให้คดีล่าช้า	4.09	0.94	เห็นด้วยมาก	2
ค่าเฉลี่ย	3.72	0.96	เห็นด้วยมาก	

จากตาราง 2 พบว่า พนักงานอัยการมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความบกพร่องในการสอบสวน ประเด็นคดีที่พนักงานอัยการรับผิดชอบการสอบสวนและเข้าร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวน การเข้าร่วมในการชันสูตรพลิกศพ การเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนในการทำสำนวนการสอบสวน โดยรวมอยู่ในระดับเห็น

ด้วยมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.72 เมื่อพิจารณารายสภาพปัญหา พบว่า ปัญหาที่พนักงานอัยการมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ ปัญหาการเข้าร่วมชั้นสูตรในพื้นที่เสี่ยงอันตรายท่ามกลางป่า เขา และมีคนร้ายที่เหลื่ออยู่ กระจายในพื้นที่ โดยไม่มีเจ้าหน้าที่ช่วยคุ้มกัน ทำให้มีความเสี่ยงต่อชีวิตและร่างกาย โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.16 รองลงมา ได้แก่ ปัญหาการแจ้งข้อกล่าวหาแบบหว่านแหหลายฐานความผิดทำให้อัยการมีภาระมากในการสั่งไม่ฟ้องและทำให้คดีล่าช้า ปัญหาพนักงานสอบสวนแจ้งเหตุ เข้าร่วมสอบสวนล่าช้า ทำให้พนักงานอัยการไม่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบพยานหลักฐาน และปัญหาพนักงานอัยการบางส่วนไม่มีความสนใจในการสอบสวน และไม่มีทักษะในการสอบสวนเพียงไปลงชื่อร่วมเท่านั้น โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.09, 4.02, และ 3.90 ตามลำดับ

ตาราง 3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความบกพร่องในการสอบสวน ประเด็นการสอบสวนเพื่อช่วยผู้ต้องหาให้รับโทษน้อยลง

สภาพปัญหา	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. การสอบสวนเป็นความผิดข้อหาพยายามฆ่าผู้อื่นแต่พนักงานสอบสวนบิดเบือนพยานหลักฐานเป็นข้อหาทำร้ายร่างกาย	3.54	0.99	เห็นด้วยมาก	4
2. คดีเป็นความผิดที่อยู่ในอำนาจของศาลจังหวัด แต่พนักงานสอบสวนปกปิดทำสำนวนเป็นความผิดที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงทำให้ไม่สามารถดำเนินคดีในฐานหนักได้อีก	3.56	1.04	เห็นด้วยมาก	3
3. พนักงานสอบสวนไม่ส่งประวัติอาชญากรของผู้ต้องหาหรือส่งไม่ถูกต้อง โดยส่งสำนวนใกล้ครบฉากซึ่ง ทำให้ไม่อาจ ขอเพิ่มโทษ หรือ บวกโทษ หรือ นับโทษต่อ	3.97	0.99	เห็นด้วยมาก	1
5. คดีเป็นความผิดอาญาแผ่นดิน แต่พนักงานสอบสวนทำสำนวนเป็นความผิดต่อส่วนตัว	3.36	1.04	เห็นด้วยปานกลาง	5
6. พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาในบทเบาไม่ครบถ้วน	3.73	0.94	เห็นด้วยมาก	2
ค่าเฉลี่ย	3.63	1.00	เห็นด้วยมาก	

จากตาราง 3 พบว่า ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความบกพร่องในการสอบสวน ประเด็นการสอบสวนเพื่อช่วยผู้ต้องหาให้รับโทษน้อยลง โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.63 เมื่อพิจารณารายสภาพปัญหา พบว่า ปัญหาที่พนักงานอัยการมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ ปัญหาพนักงานสอบสวนไม่ส่งประวัติอาชญากรของผู้ต้องหาหรือส่งไม่ถูกต้องโดยส่งสำนวนใกล้ครบฉากซึ่ง ทำให้ไม่อาจขอเพิ่มโทษหรือบวกโทษหรือนับโทษต่อ โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.97 รองลงมาได้แก่ ปัญหาพนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาในบทเบาไม่ครบถ้วน ปัญหาคดีเป็นความผิดที่อยู่ในอำนาจของศาลจังหวัด แต่พนักงานสอบสวนปกปิดทำสำนวนเป็นความผิดที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงทำให้ไม่สามารถดำเนินคดีในฐานหนักได้อีก ปัญหาการสอบสวนเป็นความผิดข้อหาพยายามฆ่าผู้อื่นแต่พนักงานสอบสวนบิดเบือนพยานหลักฐานเป็นข้อหาทำร้ายร่างกาย ปัญหาคดีเป็นความผิดอาญาแผ่นดิน แต่พนักงานสอบสวนทำสำนวนเป็นความผิดต่อส่วนตัว โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.73, 3.56, 3.54 และ 3.36 ตามลำดับ

ตาราง 4 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความบกพร่องในการสอบสวน ประเด็นการรวบรวมพยานหลักฐานไม่ครบถ้วน

สภาพปัญหา	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. การสั่งสอบสวนเพิ่มเติมแต่ไม่ได้รับความร่วมมือในการรวบรวมพยานหลักฐานเท่าที่ควร	4.04	0.90	เห็นด้วยมาก	3

สภาพปัญหา	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
2. พนักงานสอบสวนไม่ส่งตรวจพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์หรือส่งตรวจไม่ครบถ้วน	3.94	0.90	เห็นด้วยมาก	4
3. พนักงานสอบสวนไม่ดำเนินการขอภาพจากกล้องวงจรปิดในที่เกิดเหตุ เป็นเหตุให้ข้อมูลที่บันทึกไว้สูญหายหรือถูกทำลาย	4.21	0.86	เห็นด้วยมากที่สุด	1
4. พนักงานสอบสวนไม่รวบรวมพยานหลักฐานที่สำคัญให้ครบถ้วน เช่น ไม่ส่งรายงานผลการตรวจร่างกายและไม่สอบสวนแพทย์ผู้ตรวจร่างกายเป็นพยาน, ไม่ส่งภาพถ่ายและแผนผังที่สังเขปแสดงสถานที่ที่เกิดเหตุ หรือปกปิดช่องทางการติดต่อพยานที่สำคัญ	3.88	0.96	เห็นด้วยมาก	6
5. พนักงานสอบสวนตั้งใจไม่สอบสวนพยานบุคคลที่สำคัญไว้ในสำนวน แต่พยานหลักฐานดังกล่าวกลับปรากฏในชั้นพิจารณาของศาล	3.74	0.98	เห็นด้วยมาก	9
6. พนักงานสอบสวนตั้งใจไม่รวบรวมพยานหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา	3.83	1.02	เห็นด้วยมาก	8
7. คดีมีผู้ร่วมกระทำผิดด้วยกันหลายคน แต่พนักงานสอบสวนสอบสวนเลือกดำเนินคดีกับผู้ต้องหาเฉพาะบางคน	3.86	1.00	เห็นด้วยมาก	7
8. การตรวจสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนไม่มีความรู้และทักษะในการสุ่มคดีในชั้นศาลทำให้ขาดความรอบคอบในการตรวจสอบและเก็บพยานหลักฐานต่าง ๆ	3.90	1.04	เห็นด้วยมาก	5
9. พนักงานสอบสวนไม่ให้ความสำคัญกับการเก็บพยานหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ทำให้พยานหลักฐานดังกล่าวเสื่อมสลายไป ส่งผลให้อัยการไม่สามารถส่งสอบสวนเพิ่มเติมเพื่อเก็บพยานหลักฐานดังกล่าวได้อีก	4.06	0.99	เห็นด้วยมาก	2
10. พนักงานสอบสวนตั้งใจปกปิดบิดเบือนพยานหลักฐานในสำนวนเพื่อหวังผลในการกำหนดทิศทางการสั่งคดี	3.72	1.04	เห็นด้วยมาก	10
ค่าเฉลี่ย	3.92	0.97	เห็นด้วยมาก	

จากตาราง 4 พบว่า ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความบกพร่องในการสอบสวน ประเด็นการรวบรวมพยานหลักฐานไม่ครบถ้วน โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.92 เมื่อพิจารณารายสภาพปัญหา พบว่า ปัญหาที่พนักงานอัยการมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ ปัญหาพนักงานสอบสวนไม่ดำเนินการขอภาพจากกล้องวงจรปิดในที่เกิดเหตุ เป็นเหตุให้ข้อมูลที่บันทึกไว้สูญหายหรือถูกทำลาย โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.21 รองลงมาได้แก่ ปัญหาพนักงานสอบสวนไม่ให้ความสำคัญกับการเก็บพยานหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ทำให้พยานหลักฐานดังกล่าวเสื่อมสลายไป ส่งผลให้อัยการไม่สามารถส่งสอบสวนเพิ่มเติมเพื่อเก็บพยานหลักฐานดังกล่าวได้อีก ปัญหาการส่งสอบสวนเพิ่มเติมแต่ไม่ได้รับความร่วมมือในการรวบรวมพยานหลักฐานเท่าที่ควร และปัญหาพนักงานสอบสวนไม่ส่งตรวจพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์หรือส่งตรวจไม่ครบถ้วน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06, 4.04 และ 3.94 ตามลำดับ

ตาราง 5 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความบกพร่องในการสอบสวน ประเด็นการตรวจสำนวนการทำความเห็น

สภาพปัญหา	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. เจ้าหน้าที่นิติกรไม่เพียงพอ ขาดประสิทธิภาพในการตรวจรับสำนวนทำให้พนักงานอัยการเจ้าของสำนวนต้องมีภาระในการส่งสอบสวนเพิ่มเติม	4.09	0.90	เห็นด้วยมาก	10

สภาพปัญหา	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
2. พนักงานสอบสวนมักจะส่งสำนวนมาในระยะเวลากระชั้นชิดจนจะครบฝากขังครั้งสุดท้ายทั้งที่พยานหลักฐานในสำนวนยังไม่ครบถ้วนทำให้ไม่อาจทำการสอบสวนเพิ่มเติมในประเด็นที่สำคัญจำต้องฟ้องคดีไปก่อน ทำให้เสียหายต่อความยุติธรรม	4.59	0.67	เห็นด้วยมากที่สุด	1
3. พนักงานสอบสวนไม่มาส่งสำนวนด้วยตนเอง ทำให้เมื่อพบความบกพร่องในสำนวนไม่สามารถติดตามพนักงานสอบสวนมาทำการแก้ไขหรืออธิบายสำนวนคดีได้ทัน	4.28	0.85	เห็นด้วยมากที่สุด	4
4. การสอบสวนคดีอาญา พนักงานอัยการไม่มีส่วนรับรู้พยานหลักฐานตั้งแต่แรก ทำให้พนักงานสอบสวนบิดเบือนรูปคดีได้ตามอำเภอใจ	4.28	0.83	เห็นด้วยมากที่สุด	5
5. พนักงานอัยการไม่เคยได้พบผู้ต้องหาจึงไม่มีโอกาสสอบถามปากคำเพื่อได้ความจริงที่ครบถ้วนก่อนสั่งคดี	4.05	1.01	เห็นด้วยมาก	11
6. จำนวนพนักงานอัยการไม่เพียงพอ ควรมีเจ้าพนักงานคดีเป็นผู้ช่วยเหลือพนักงานอัยการทำการแสวงหาข้อเท็จจริงตั้งแต่เกิดเหตุและในการสอบสวนเพิ่มเติม	4.47	0.81	เห็นด้วยมากที่สุด	2
7. อัยการไม่มีฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร ประกันสังคมทำให้ไม่อาจติดตามพยานได้	4.21	0.96	เห็นด้วยมากที่สุด	8
8. การติดตามพยานมาเบิกความบ่อยครั้งไม่สามารถติดตามได้ โดยเฉพาะกรณีไม่ใช่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ	4.28	0.87	เห็นด้วยมากที่สุด	6
9. การติดตามตัวพยานมาเบิกความที่ศาลเป็นไปได้ยากเนื่องจากพยานย้ายภูมิลำเนา เปลี่ยนเบอร์โทรศัพท์	4.25	0.86	เห็นด้วยมากที่สุด	7
10. พยานกลับคำให้การในสาระสำคัญ /พยานไม่มาศาล/พยานสูญหาย/จำเหตุการณ์ไม่ได้/พยานปั้นแต่ง	4.11	0.86	เห็นด้วยมาก	9
11. อัยการผู้ว่าคดี มีเวลาเตรียมสำนวนเพื่อสืบพยานไม่เต็มที่ เนื่องจากมีสำนวนคดีที่รับผิดชอบมากเกินไปและไม่มีความช่วยเหลือ	4.30	0.89	เห็นด้วยมากที่สุด	6
ค่าเฉลี่ย	4.26	0.86	เห็นด้วยมากที่สุด	

จากตาราง 5 พบว่า ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและความบกพร่องในการสอบสวน ประเด็นการตรวจสำนวน การทำความเข้าใจ โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.26 เมื่อพิจารณารายสภาพปัญหา พบว่า ปัญหาที่พนักงานอัยการมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ ปัญหาพนักงานสอบสวนมักจะส่งสำนวนมาในระยะเวลากระชั้นชิดจนจะครบฝากขังครั้งสุดท้ายทั้งที่พยานหลักฐานในสำนวนยังไม่ครบถ้วนทำให้ไม่อาจทำการสอบสวนเพิ่มเติมในประเด็นที่สำคัญจำต้องฟ้องคดีไปก่อน ทำให้เสียหายต่อความยุติธรรม โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.59 รองลงมาได้แก่ ปัญหาจำนวนพนักงานอัยการไม่เพียงพอ ควรมีเจ้าพนักงานคดีเป็นผู้ช่วยเหลือพนักงานอัยการทำการแสวงหาข้อเท็จจริงตั้งแต่เกิดเหตุและในการสอบสวนเพิ่มเติม ปัญหาอัยการผู้ว่าคดี มีเวลาเตรียมสำนวนเพื่อสืบพยานไม่เต็มที่ เนื่องจากมีสำนวนคดีที่รับผิดชอบมากเกินไปและไม่มีความช่วยเหลือ และปัญหาพนักงานสอบสวนไม่มาส่งสำนวนด้วยตนเอง ทำให้เมื่อพบความบกพร่องในสำนวนไม่สามารถติดตามพนักงานสอบสวนมาทำการแก้ไขหรืออธิบายสำนวนคดีได้ทัน ปัญหาการสอบสวนคดีอาญา พนักงานอัยการไม่มีส่วนรับรู้พยานหลักฐานตั้งแต่แรก ทำให้พนักงานสอบสวนบิดเบือนรูปคดีได้ตามอำเภอใจ ปัญหาการติดตามพยานมาเบิกความบ่อยครั้งไม่สามารถติดตามได้โดยเฉพาะ กรณีไม่ใช่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.47, 4.30, 4.28, 4.28 และ 4.28 ตามลำดับ

ตาราง 6 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาและความบกพร่องในการสืบสวนสอบสวนค้นหาความจริง

แนวทางแก้ไขปัญหา	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. ควบคุมกำหนดให้พนักงานอัยการมีอำนาจในการสอบสวนเมื่อเห็นว่าสมควรและจำเป็น เช่น คดีอาญาสำคัญที่ประชาชนให้ความสนใจ / คดีที่ผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาร้องขอความเป็นธรรม / คดีที่เจ้าพนักงานมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดหรือตกเป็นผู้ต้องสงสัย	4.41	0.84	เห็นด้วยมากที่สุด	4
2. เมื่อพบการทุจริตปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบให้สอบพยานรวบรวมหลักฐานรายงานต่อผู้บังคับบัญชาและส่งข้อมูลให้ ป.ป.ช. ดำเนินการต่อไป	4.32	0.80	เห็นด้วยมากที่สุด	5
3. มีความจำเป็นต้องจัดให้มีอัตรากำลังเจ้าพนักงานคดีปฏิบัติหน้าที่ช่วยพนักงานอัยการในการแสวงหาความจริงในชั้นสืบสวนสอบสวนและในการเตรียมคดีสืบพยานในชั้นศาลเช่นเดียวกับเสมียนทนาย	4.49	0.76	เห็นด้วยมากที่สุด	3
4. ควบคุมจัดการอบรมให้ความรู้แก่พนักงานอัยการให้เท่าทันเล่ห์เหลี่ยมกลโกงในชั้นสืบสวนสอบสวนเพื่อให้การอำนวยความสะดวกยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ	4.55	0.70	เห็นด้วยมากที่สุด	1
5. ควบคุมจัดตั้งแผนกสืบสวน ตรวจสอบและรับสำนวน(Intake investigation and Screening Unit) และมีเจ้าพนักงานคดีเป็นผู้ช่วยในสำนักงานที่ดำเนินคดีอาญา	4.51	0.76	เห็นด้วยมากที่สุด	2
ค่าเฉลี่ย	4.46	0.78	เห็นด้วยมากที่สุด	

จากตาราง 6 จะเห็นได้ว่า ความคิดเห็นต่อแนวทางแก้ไขปัญหาและความบกพร่องในการสืบสวนสอบสวนค้นหาความจริง โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.46 เมื่อพิจารณารายสภาพปัญหา พบว่า แนวทางแก้ไขปัญหาและความบกพร่องที่พนักงานอัยการมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นสูงสุดได้แก่ ควบคุมจัดการอบรมให้ความรู้แก่พนักงานอัยการให้เท่าทันเล่ห์เหลี่ยมกลโกงในชั้นสืบสวนสอบสวนเพื่อให้การอำนวยความสะดวกยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.55 รองลงมา ได้แก่ ควบคุมจัดตั้งแผนกสืบสวน ตรวจสอบและรับสำนวน (Intake investigation and Screening Unit) และมีเจ้าพนักงานคดีเป็นผู้ช่วยในสำนักงานที่ดำเนินคดีอาญา มีความจำเป็นต้องจัดให้มีอัตรากำลังเจ้าพนักงานคดีปฏิบัติหน้าที่ช่วยพนักงานอัยการในการแสวงหาความจริงในชั้นสืบสวนสอบสวนและในการเตรียมคดีสืบพยานในชั้นศาลเช่นเดียวกับเสมียนทนาย ควบคุมกำหนดให้พนักงานอัยการมีอำนาจในการสอบสวนเมื่อเห็นว่าสมควรและจำเป็น เช่น คดีอาญาสำคัญที่ ประชาชนให้ความสนใจ / คดีที่ผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาร้องขอความเป็นธรรม / คดีที่เจ้าพนักงานมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดหรือตกเป็นผู้ต้องสงสัย และเมื่อพบการทุจริตปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบให้สอบพยานรวบรวมหลักฐานรายงานต่อผู้บังคับบัญชาและส่งข้อมูลให้ ป.ป.ช. ดำเนินการต่อไปโดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.51, 4.49, 4.41 และ 4.32 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า พนักงานอัยการมีความคิดเห็นต่อปัจจัยสำคัญที่ทำให้สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นองค์กรที่ประชาชนให้ความเชื่อมั่นในการอำนวยความสะดวกทางอาญาด้านการสอบสวนและการดำเนินคดีโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด เมื่อพิจารณารายปัจจัย พบว่า ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ สำนักงานอัยการสูงสุดต้องกล้าหาญที่จะเป็นผู้นำและเป็นพี่เลี้ยงในการให้ความยุติธรรมแก่ประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการสูงสุด (ประกาศคณะกรรมการอัยการ

เรื่อง การแบ่งหน่วยงาน และการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของหน่วยงานภายในของสำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ. 2563, 2563, 15 กันยายน) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทนงศักดิ์ บัวยิ้ม (2563) ที่พบว่า สำนักงานอัยการสูงสุดควรได้รับการพัฒนาให้มีภาวะผู้นำ และมีคุณธรรม สามารถเป็นแบบอย่างที่ดี และมีคุณธรรมทางด้านกระบวนการยุติธรรม รวมถึงการพัฒนาด้านอื่น ๆ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพในการทำงาน ที่ทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่น และสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ง่าย

2. ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า พนักงานอัยการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความบกพร่องในการสอบสวนในประเด็นคดีที่พนักงานอัยการรับผิดชอบการสอบสวนและเข้าร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวน การเข้าร่วมในการชั้นสูตรพลิกศพ การเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนในการทำสำนวนการสอบสวน ประเด็นการสอบสวนเพื่อช่วยผู้ต้องหาให้รับโทษน้อยลง และประเด็นการรวบรวมพยานหลักฐาน ไม่ครบถ้วน ในระดับเห็นด้วยมาก ขณะที่ ประเด็นการตรวจสอบสำนวนการทำความเห็นนั้น พนักงานอัยการมีความเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุดสภาพปัญหาและความบกพร่องในการสอบสวน ในประเด็นการตรวจสอบสำนวนการทำความเห็น พบว่า สภาพปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ พนักงานสอบสวนมักจะส่งสำนวนมาในระยะเวลาระยะสั้นจนจะครบฝากขังครั้งสุดท้าย ทั้งที่พยานหลักฐานในสำนวนยังไม่ครบถ้วน ทำให้ไม่อาจทำการสอบสวนเพิ่มเติมในประเด็นที่สำคัญจำต้องฟ้องคดีไปก่อน ทำให้เสียหายต่อความยุติธรรม ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากพนักงานสอบสวนต้องการปกปิดข้อมูลและพยานหลักฐาน และไม่ต้องการให้พนักงานอัยการสั่งสอบสวนเพิ่มเติม โดยอาศัยเงื่อนไขของเวลาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งไม่ได้มีข้อกำหนดที่ชัดเจนเกี่ยวกับระยะเวลาที่พนักงานอัยการใช้ในการพิจารณาสำนวน ทำให้ระยะเวลาพิจารณาสำนวนของพนักงานอัยการถูกนำไปรวมกับระยะเวลาทำสำนวนของพนักงานสอบสวน เมื่อพนักงานสอบสวนใช้เวลาส่วนใหญ่ไปแล้ว จึงเหลือระยะเวลาให้พนักงานอัยการตรวจสอบพยานหลักฐานและพิจารณาสำนวนเพียงระยะเวลาสั้น ๆ ก่อนที่จะครบผิดฟ้องฝากขัง เป็นการบีบบังคับทางอ้อมให้พนักงานอัยการมีคำสั่งตามความเห็นของพนักงานสอบสวน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ภูมินทร์ บุตรอินทร์ (2556) พบปัญหาสำคัญประการหนึ่งของระบบการสอบสวนคดีอาญา คือ การที่พนักงานสอบสวนส่งสำนวนให้พนักงานอัยการพิจารณาล่าช้า ใกล้ครบกำหนดระยะเวลาฝากขังตามกฎหมาย อาจมีผลต่อการใช้ดุลพินิจอย่างรอบคอบในการสั่งฟ้องคดีของพนักงานอัยการ และส่งผลเสียต่อคดีของรัฐในชั้นพิจารณาของศาลได้ และสอดคล้องกับประกาศ เรื่อง การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (2561, 24 สิงหาคม) ที่ได้พบประเด็นปัญหาดังกล่าว และเห็นถึงความจำเป็นต้องกำหนดให้มีระยะเวลาในการส่งสำนวนของพนักงานสอบสวนให้แก่พนักงานอัยการ

นอกจากนี้ ยังพบสภาพปัญหาของประเด็นการตรวจสอบสำนวน การทำความเห็น ที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นอันดับรองลงมา ได้แก่ ปัญหาจำนวนพนักงานอัยการไม่เพียงพอ ควรมีเจ้าพนักงานคดีเป็นผู้ช่วยเหลือพนักงานอัยการทำการแสวงหาข้อเท็จจริงตั้งแต่เกิดเหตุและในการสอบสวนเพิ่มเติม ปัญหาพนักงานอัยการผู้ว่าคดี มีเวลาเตรียมสำนวนเพื่อสืบพยานไม่เต็มที่ เนื่องจากมีสำนวนคดีที่รับผิดชอบมากเกินไปและไม่ มีผู้ช่วย ปัญหาพนักงานสอบสวนไม่มาส่งสำนวนด้วยตนเอง ทำให้เมื่อพบความบกพร่องในสำนวนไม่สามารถติดตามพนักงานสอบสวนมาทำการแก้ไขหรืออธิบายสำนวนคดีได้ทัน ปัญหาการสอบสวนคดีอาญาพนักงานอัยการไม่มีส่วนรับรู้พยานหลักฐานตั้งแต่แรกทำให้พนักงานสอบสวนบิดเบือนรูปคดีได้ตามอำเภอใจ โดยที่สภาพปัญหาดังกล่าวเป็นสภาพปัญหาที่อาจส่งผลกระทบต่อสำนวนคดีในประเด็นต่างๆ อาทิ การแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อประกอบสำนวนคดี ความบกพร่องในสำนวนคดี การบิดเบือนพยานหลักฐานและรูปแบบคดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พกฤษา เครือแสง และรัชดาพร หวลอารมณ์ (2559) พบว่า การรวบรวมพยานหลักฐานโดยพนักงานสอบสวน ทั้งในส่วนของกระบวนการที่พนักงานสอบสวนปฏิบัติเองและการปฏิบัติตามธรรมเนียมปฏิบัติภายใน เป็นปัญหาสำคัญของการสอบสวนคดีอาญา ที่ทำให้รูปคดีไม่เป็นไปตามความเป็นจริง ส่งผลให้คดีที่ถูกสั่งฟ้องโดยพนักงานอัยการผู้มีหน้าที่รับผิดชอบการสั่งคดีนั้น ต้องถูกให้ได้รับคำพิพากษา

คดีอาญาไม่เป็นไปตามฟ้องของพนักงานอัยการ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลสถิติสาเหตุที่คำพิพากษาคดีอาญาไม่เป็นไปตามฟ้องของพนักงานอัยการในศาลชั้นต้น/ศาลอุทธรณ์/ศาลฎีกา ปีพ.ศ. 2559-2565 จำนวน 27,021 คดี พบสาเหตุที่ทำให้คำพิพากษาไม่เป็นไปตามคำฟ้อง 3 อันดับแรก ได้แก่ พยานมีข้อสงสัยยกประโยชน์ให้จำเลย จำนวน 10,661 คดี คิดเป็นร้อยละ 39.45 พยานหลักฐานไม่มีน้ำหนักน่าเชื่อถือ จำนวน 5,717 คดี คิดเป็นร้อยละ 21.15 ยกฟ้องฐานความผิดที่ฟ้อง 3,526 คดี คิดเป็นร้อยละ 13.05 (สำนักงานอัยการสูงสุด, 2566)

ในส่วนของสภาพปัญหาและความบกพร่องในการสอบสวน ในประเด็นการรวบรวมพยานหลักฐานไม่ครบถ้วน พบสภาพปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น 3 อันดับแรก ได้แก่ ปัญหาพนักงานสอบสวนไม่ดำเนินการขอภาพจากกล้องวงจรปิดในที่เกิดเหตุเป็นเหตุให้ข้อมูลที่บันทึกไว้สูญหายหรือถูกทำลาย ปัญหาพนักงานสอบสวนไม่ให้ความสำคัญกับการเก็บพยานหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ทำให้พยานหลักฐานดังกล่าวเสื่อมสลายไป ส่งผลให้พนักงานอัยการไม่สามารถสั่งสอบสวนเพิ่มเติมเพื่อเก็บพยานหลักฐานดังกล่าวได้อีก ปัญหาการสั่งสอบสวนเพิ่มเติมแต่ไม่ได้รับความร่วมมือในการรวบรวมพยานหลักฐานเท่าที่ควร

ส่วนประเด็นคดีที่พนักงานอัยการรับผิดชอบการสอบสวนและเข้าร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวน การเข้าร่วมในการชันสูตรพลิกศพ การเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนในการทำสำนวน การสอบสวน พบสภาพปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น 3 อันดับแรก ได้แก่ ปัญหาการเข้าร่วมชันสูตรในพื้นที่เสี่ยงอันตราย ท่ามกลาง ป่า เขา และมีคนร้ายที่เหลื่ออยู่กระจายในพื้นที่ โดยไม่มีเจ้าหน้าที่ช่วยคุ้มกัน ทำให้มีความเสี่ยงต่อชีวิตและร่างกาย ปัญหาการแจ้งข้อกล่าวหาแบบหว่านแหหลายฐานความผิดทำให้อัยการมีภาระมากในการสั่งไม่ฟ้องและทำให้คดีล่าช้า ปัญหาพนักงานสอบสวนแจ้งเหตุ เข้าร่วมสอบสวนล่าช้า ทำให้พนักงานอัยการไม่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบพยานหลักฐาน และประเด็นการสอบสวนเพื่อช่วยผู้ต้องหาได้รับโทษน้อยลง พบสภาพปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น 3 อันดับแรก ได้แก่ ปัญหาพนักงานสอบสวนไม่ส่งประวัติอาชญากรของผู้ต้องหาหรือส่งไม่ถูกต้อง โดยส่งสำนวนใกล้เคียงปก ผากซัง ทำให้ไม่อาจ ขอเพิ่มโทษ หรือ บวกโทษ หรือ นับโทษต่อ ปัญหาพนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาในบทเบาไม่ครบถ้วน ปัญหาคดีเป็นความผิดที่อยู่ในอำนาจของศาลจังหวัด แต่พนักงานสอบสวนปกปิดทำสำนวนเป็นความผิดที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงทำให้ไม่สามารถดำเนินคดีในฐานหนักได้อีก จะเห็นได้ว่า พนักงานอัยการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า สภาพปัญหาและความบกพร่องในการสอบสวน เป็นผลจากกระบวนการทำงานของพนักงานสอบสวนและความเห็นของพนักงานสอบสวน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรรณชญา ศิริวรรณบุศย์ (2559) ที่พบว่า กระบวนการสอบสวนต้องเผชิญกับปัญหาอุปสรรค อันเนื่องมาจากสภาพปัญหาเกี่ยวกับตัวพนักงานสอบสวนเอง เช่น การขาดคุณธรรม จริยธรรม และการขาดจิตสำนึกในหน้าที่ รวมถึงการปฏิบัติงานสอบสวนโดยไม่ถูกต้อง ไม่ชอบด้วยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย การปฏิบัติงานสอบสวนที่ล่าช้า และการปฏิบัติงานสอบสวนที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม เช่นเดียวกับ ญัฐวุฒิ จำปาโพธิ์ (2562) พบปัญหาในการสอบสวนที่ส่งผลต่อการอำนวยความยุติธรรม อาทิ พนักงานสอบสวนทำพยานหลักฐานเท็จ ทำสำนวนเท็จส่งให้พนักงานอัยการ ขณะที่พนักงานอัยการพิจารณาสั่งฟ้องโดยการพิจารณาจากสำนวนคดีที่ได้รับจากพนักงานสอบสวนเท่านั้น

ทั้งนี้ แนวความคิดของพนักงานอัยการนับตั้งแต่อดีตนั้น มักจำกัดความคิดบนพื้นฐานความเชื่อว่าพนักงานสอบสวนปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และยึดมั่นในศีลธรรม ดังนั้น เมื่อพนักงานอัยการได้รับสำนวนและความเห็นจากพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการจะมีความเห็นตามความเห็นของพนักงานสอบสวน โดยไม่ตรวจสอบค้นหาความจริงว่าข้อเท็จจริงว่ามีความจริงเพียงใด แต่จากผลการสำรวจความคิดเห็นของพนักงานอัยการในงานวิจัยนี้ สะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติความเชื่อของพนักงานอัยการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานสอบสวนของพนักงานสอบสวนโดยไม่ถูกต้อง ไม่ชอบด้วยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย การปฏิบัติงานสอบสวนด้วยความล่าช้า และการปฏิบัติงานสอบสวนที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม จึงจำเป็นที่

พนักงานอัยการต้องให้ความสำคัญกับการตรวจสอบข้อเท็จจริงในการสอบสวน และค้นหาความจริงแห่งคดีในชั้นการสืบสวนสอบสวนก่อนการฟ้องคดีมากขึ้น เพื่อให้การดำเนินคดีเป็นไปด้วยความรอบคอบ เป็นธรรม และให้ความยุติธรรมแก่ประชาชน

3. ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า พนักงานอัยการมีความคิดเห็นระดับมากที่สุดต่อแนวทางแก้ไข ปัญหาและความบกพร่องในการสืบสวนสอบสวนค้นหาความจริง ด้วยแนวทางต่าง ๆ อาทิ การจัดการอบรมให้ความรู้แก่พนักงานอัยการให้เท่าทันเล่ห์เหลี่ยมกลโกงในชั้นสืบสวนสอบสวนเพื่อให้การอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดตั้งแผนกสืบสวน ตรวจสอบและรับสำนวน (Intake investigation and Screening Unit) และมีเจ้าพนักงานคดีเป็นผู้ช่วยในสำนักงานที่ดำเนินคดีอาญา การจัดให้มีอัตรากำลังเจ้าพนักงานคดีปฏิบัติหน้าที่ช่วยพนักงานอัยการในการแสวงหาความจริงในชั้นสืบสวนสอบสวนและในการเตรียมคดีสืบพยานในชั้นศาลเช่นเดียวกับเสมียนทนาย การกำหนดให้พนักงานอัยการมีอำนาจในการสอบสวนเมื่อเห็นว่าสมควรและจำเป็นเมื่อพบการทุจริตปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบให้สอบพยานรวบรวมหลักฐานรายงานต่อผู้บังคับบัญชาและส่งข้อมูลให้ ป.ป.ช. ดำเนินการต่อไป แนวทางแก้ไข ปัญหาและความบกพร่องในการสืบสวนสอบสวนค้นหาความจริง ดังกล่าว สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความบกพร่องในการสอบสวนในประเด็นต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาเจ้าหน้าที่รัฐสามารถบิดเบือนทำลายพยานหลักฐานได้โดยง่าย เพราะการรวบรวมและการเก็บพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ ไม่มีการควบคุมหรือตรวจสอบจากหน่วยงานอื่น ๆ ในระดับที่สอดคล้องกับมาตรฐานและหลักการสากลที่ได้รับการยอมรับจากนานาชาติ จำเป็นที่พนักงานอัยการต้องมีความกล้าหาญ เป็นผู้นำ เป็นที่พึ่งในการให้ความยุติธรรมของประชาชน ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และบังคับใช้กฎหมายด้วยความมีมนุษยธรรม ต้องตรวจสอบการรวบรวมพยานหลักฐาน และค้นหาความจริงให้ครบถ้วนถูกต้องเพื่อการดำเนินคดีด้วยความรอบคอบเป็นธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ควรใช้บันทึกข้อตกลงความร่วมมือในคดีอาญา (MOU) 6 หน่วยงานที่จัดทำขึ้นระหว่างสำนักงานอัยการสูงสุด กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงกลาโหม สภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การอำนวยความยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพและสร้างการมีส่วนร่วมทั้งภาครัฐและภาคประชาชน

2. การจัดตั้งคณะกรรมการอำนวยความยุติธรรมจังหวัดตาม MOU ดังกล่าวเพื่อประสานและบริหารภารกิจความร่วมมือตาม MOU ด้านงานยุติธรรมระหว่างหน่วยงานและประชาชนที่เกี่ยวข้อง

3. ควรแก้ไขระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.2563 เพื่อสร้างมาตรฐานทางปฏิบัติให้พนักงานอัยการเปิดรับข้อมูล แสวงหาความจริงในคดีอย่างรวดเร็ว รับฟังข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานจากสองฝ่าย สอบปากคำผู้ต้องหาเมื่อเห็นสมควร เพื่อความรอบคอบตั้งแต่เกิดเหตุก่อนการรับสำนวนหรือเมื่อประชาชนร้องขอความเป็นธรรมได้ เมื่อพนักงานอัยการได้รับสำนวนจากพนักงานสอบสวนแล้ว หากพนักงานอัยการเห็นว่า การสอบสวนยังไม่ถูกต้องครบถ้วน ให้แจ้งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมต่อไปหรือหากเห็นสมควรจะสอบสวนด้วยตนเองก็ได้

4. ควรแก้ไขระเบียบการดำเนินคดีอาญาฯ เพื่อสร้างมาตรฐานทางปฏิบัติการมีคำสั่งฟ้องของพนักงานอัยการเพื่อโดยจะสั่งฟ้องคดีต่อเมื่อมีพยานหลักฐานชัดเจนแน่นอนหาว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดและสามารถพิสูจน์ความผิดให้ได้มาซึ่งคำพิพากษาลงโทษเท่านั้น เพื่อป้องกันความเสียหายแก่ประชาชนผู้บริสุทธิ์ที่จะต้องถูกเจ้าหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์แก่ลัทธิล่าอาณานิคมดำเนินคดีอย่างไม่เป็นธรรมและป้องกันการบิดเบือนพยานหลักฐานช่วยเหลือผู้มีอิทธิพล การฟ้องคดีโดยพยานหลักฐานไม่แน่นอนหาเพียงพอและไม่มั่นใจว่าจะ

ได้มาซึ่งคำพิพากษาลงโทษแล้วจะก่อให้เกิดความเสียหายและสูญเสียต่อระบบกระบวนการยุติธรรมอย่างร้ายแรงหากศาลยกฟ้องเพราะดำเนินคดีได้เพียงครั้งเดียวเท่านั้น

5. ควรจัดตั้งแผนกสอบสวนและรับสำนวนทุกสำนักงานคดีในระดับภาคและระดับจังหวัด โดยให้มีพนักงานอัยการที่ได้รับการฝึกฝนอบรมมีความเชี่ยวชาญด้านการสืบสวนสอบสวนและเจ้าพนักงานคดีเป็นผู้ช่วยอัยการปฏิบัติหน้าที่ประจำในแผนกสอบสวนและรับสำนวนในสำนักงานที่มีภารกิจคดีอาญาเพื่อช่วยเหลือพนักงานอัยการทั้งในการแสวงหาความจริงอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ตรวจสอบสำนวนการสอบสวน เป็นผู้ช่วยในการดำเนินคดีสืบพยานในชั้นศาล เพื่อสร้างสมประสพการณ์และพัฒนางานด้านการสืบสวนสอบสวนคดีอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐวุฒิ จำปาโพธิ์. (2562). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญาโดยพนักงานสอบสวนในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา). มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพฯ.
- ทงศักดิ์ บัวยิ้ม. (2563). วัฒนธรรมองค์การที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของข้าราชการฝ่ายอัยการสำนักงานอัยการสูงสุด. (สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพฯ.
- ประกาศ เรื่อง การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. หน้า 1-20.
- ประกาศคณะกรรมการอัยการ เรื่อง การแบ่งหน่วยงาน และการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของหน่วยงานภายในของสำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ. 2563 ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 137 ตอนที่ 73 ก. หน้า 27-96.
- พรรณชญา ศิริวรรณบุศย์. (2559). แนวทางการปฏิรูประบบงานสอบสวนของตำรวจไทย. *วารสารสังคมศาสตร์*, 46(2), 131-146.
- พฤกษา เครือแสง และรัชดาพร หวลอารมณ์. (2559). การพัฒนากระบวนการสอบสวนคดีอาญาของไทย. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 9(1), 133-143.
- ภูมินทร์ บุตรอินทร์. (2556). *การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: เป็นไท.